

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

Ośrodek Debaty
Międzynarodowej

RAPORT: CHINY WOBEC UKRAINY, BIAŁORUSI I ROSJI

Marzec 2018

Opracowanie: Ośrodek Spraw Azjatyckich UŁ

I. WNIOSKI

- a. Ukraina nadal pozostaje w orbicie zainteresowań chińskiej polityki zagranicznej, natomiast stan krajowej infrastruktury jak i sytuacja polityczna widocznie zmniejszają ukraińskie szanse na odgrywanie wiodącej roli w kontekście chińskiej inicjatywy Pasa i Szlaku;
- b. w obliczu postępujących chińskich inwestycji przy granicy z Polską, Białoruś ma szansę stać się poważnym ośrodkiem tranzytowym i logistycznym;
- c. w kontekście zmian wewnętrznych oraz prezydenckiej reelekcji w Chinach i Rosji należy spodziewać się prężnego rozwoju współpracy na poziomie politycznym, szczególnie widocznego na forach międzynarodowych, militarnym oraz gospodarczym, w szczególności w sektorze energetyki i transportu.

II. CHINY-UKRAINA

13 marca: chińskie przedsiębiorstwa z kontraktem na odwierty na Ukrainie

Xinjiang Beiken Energy Engineering rozpoczęła odwierty dla publicznej spółki akcyjnej Ukrkazvydobuvannia. Zakontraktowanie 24 odwiertów odbyło się na jesieni zeszłego roku. Ukraińskie media donoszą, że odwiert w obwodzie połtawskim potrwa 112 dni z przewidywaną głębokością 4940 m. Do odwiertów zakontraktowana została również inna chińska spółka Zhongman Petroleum and Natural Gas Group.

14 marca: ukraiński rząd z planami eksportowymi pszenicy do Chin, Wietnamu i Indonezji

Plany rozszerzenia oferty eksportowej przedstawiono na spotkaniu przewodniczącego Krajowej Służby Ukrainy ds. Bezpieczeństwa Żywności i Ochrony Konsumentów – Wołodymyra Lapy z przedstawicielami Komitetu ds. Zboży i Roślin Oleistych Europejskiego Stowarzyszenia Biznesu. Jak podkreślił Lapa, ukraińskie perspektywy na rok 2018 obejmują zainicjowanie eksportu pszenicy do Chin i Wietnamu oraz liberalizację eksportu do Indonezji. Plany

obejmują również intensyfikację wizyt przedstawicieli krajowych organizacji ochrony roślin. Przypomnijmy, iż Ukraina jest jednym z wiodących eksporterów produktów rolnych, bowiem roczny eksport zbóż i nasion oleistych wynosi ok. 40 mln ton.

14 marca: China Harbor Engineering Company z inwestycją w Czarnomorsku
Ukraiński Urząd ds. Portów Morskich (USPA) poinformował, iż chińskie CHEC wygrał przetarg na projekt pogłębienia portu w Czarnomorsku. W przetargu brały udział również 4 inne europejskie podmioty, natomiast chińska oferta wynosząca ca. 15,6 mln USD została uznana za najkorzystniejszą. Modernizacja portu ma polegać na pogłębieniu kanału podejściowego oraz jednego z obszarów operacyjnych. Szef USPA, Rayvis Veckagans podkreślił, iż CHEC jest wiarygodnym partnerem, ponieważ dokonał podobnej operacji w porcie w Jużne. Przypomnijmy, iż czarnomorski port jest jednym z największych w kraju. Rocznie obsługuje 15-20 mln ton ładunków.

28 marca: Ukraina przyjęła ciężki sprzęt do produkcji asfaltu z ChRL
Sprzęt posłuży do budowy i naprawy istniejącej infrastruktury drogowej na Ukrainie. Chiński statek cargo Fu Rong Song dostarczył maszyny do portu w Odessie. Wykonawcą prac będzie chińskie Sinohydro Corporation Ltd., która już niedługo podejmie się konstrukcji betonowej obwodnicy Żytomierza. Projekt wyceniany jest na 42,3 mln EUR. Ukraiński Ukravtodor prawdopodobnie podpisał również umowę z Xinjiang Communications Construction Group w celu przeprowadzenia prac remontowych na odcinku Stryj-Tarnopol-Kropywnycki-Znamjanka.

30 marca: nowa platforma współpracy gospodarczej Chiny-Ukraina

Działające na Ukrainie stowarzyszenie Silk Link koordynujące współpracę z Chinami w ramach inicjatywy Pasa i Szlaku zaprezentowało nową platformę mediacyjną „Newtend” skierowaną do chińskich przedsiębiorców. W oficjalnej prezentacji uczestniczyło około 40 chińskich spółek państwowych i prywatnych. Newtend został częścią ukraińskiego systemu zamówień publicznych ProZorro, umożliwiając prowadzenie sprzedaży i usług chińskim przedsiębiorcom na Ukrainie. Iryna Nikorak pełniąca funkcję sekretarz ukraińskiej grupy parlamentarnej ds. rozwoju stosunków z ChRL powiedziała, iż inicjatywa ta powstała w odpowiedzi na gwałtowny wzrost współpracy biznesowej pomiędzy oboma krajami. Innowacją na platformie jest system dopasowania lokalnych partnerów, którzy mają stać się podwykonawcami dla chińskich przedsiębiorców. Obecnie, platforma zapewnia dostęp do 50 tys. projektów o szacowanej wartości 33,1 mld USD.

III. CHINY-BIAŁORUŚ

2 marca: Białoruś zakłada wartość eksportu żywności do Chin w 2018 roku na 100 mln USD

Białoruski wicepremier Michaił Rusy w wywiadzie dla stacji telewizyjnej Belarus 1 określił tegoroczne cele eksportowe do ChRL. Podczas rozmowy podkreślił, iż rynek chiński jest jednym z głównych kierunków białoruskiego eksportu. W ubiegłym roku wartość wyeksportowanych produktów spożywczych osiągnęła 17 mln USD. Ponadto, eksport żywności z Białorusi ma opierać się na kontaktach handlowych z Syrią, Egiptem, Turcją oraz UE oraz USA.

23 marca: forum chińsko-białoruskiej współpracy w Chengdu

Forum zgromadziło około 120 chińskich firm z prow. Syczuan, Shandong, Liaoning oraz Pekinu. Wiceminister białoruskiej gospodarki – Pavel Utyupin – wygłosił prezentację dotyczącą możliwości inwestycyjnych w kraju. Wziął również udział w spotkaniu z gubernatorem prowincji Syczuan, Yin Li. Przedmiotem rozmów była współpraca międzyregionalna (obwód homelski). Kolejnym punktem dla białoruskiego wiceministra była wizyta na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki Industrial Park Development Company, podczas którego dokonano przeglądu zeszłorocznego wyniku finansowego spółki, określono plany na 2018 r. oraz debatowano na temat poprawy jakości usług w parku przemysłowym Great Stone. Białoruska delegacja odwiedziła strefę ekonomiczno-technologiczną w stolicy prowincji Syczuan, Chengdu.

26 marca: prowincja Hunan zainteresowana importem białoruskiej żywności

Doszło do spotkania delegacji białoruskiego parlamentu z szefem departamentu handlu prow. Hunan – Peng Yanfengiem. Peng podkreślił, iż mieszkańcy prowincji cenią sobie białoruskie produkty mleczne oraz słodyczne. Ponadto, wspomniał również o potencjale sektora petrochemicznego, inżynierii lądowej i przemyśle lekkim w bilateralnej współpracy gospodarczej. Peng zaprosił również białoruskich delegatów do wizyty w Chinach i zobowiązał się do podjęcia wysiłków na rzecz rozszerzenia wzajemnej współpracy. Strona białoruska naciskała również na rozwój współpracy w przemyśle mleczarskim, mlecznym, szkoleniowym, edukacji, IT oraz turystyki.

26 marca: chiński Zoomlion zainteresowany współpracą w kwestii współprodukcji wozów strażackich; spotkanie białoruskich

parlamentarzystów z kierownictwem China Railway Construction Heavy Industry

Z informacji przekazanych przez przedstawicieli Zoomlion, po spotkaniu z białoruskimi parlamentarzystami w Changsha określono perspektywy współpracy dwustronnej. Dyrektor Zoomlion Zhan Chunxin mówił o pomysle stworzenia wspólnego projektu budowy fabryki pojazdów specjalnych w parku przemysłowym Great Stone. Projekt szacowany jest na 30 mln USD. Docelowo, zakład ma produkować pojazdy budowlane, użytkowe oraz rolnicze. W pierwszej kolejności chińscy partnerzy wykazali zainteresowanie wspólną produkcją wozów strażackich. Białoruska delegacja spotkała się również z kierownictwem CRCHI, którego prezes – Liu Feixiang – wykazał zainteresowanie partnerstwem z białoruskimi firmami. CRCHI zajmuje się produkcją konstrukcji tunelowych, urządzeń i systemów szynowych dla kolei dużych prędkości oraz produkcji pojazdów specjalnych i rolniczych.

27 marca: spotkanie przedstawicieli białoruskiego parlamentu z Wang Keminem

Wiceprzewodniczący Stałego Komitetu Kongresu Ludowego (!) prowincji Hunan zasugerował współpracę w dziedzinie technologii informatycznych, opieki zdrowotnej oraz transportu.

27 marca: kolejna poważna chińska inwestycja w parku przemysłowym Great Stone

China Aerospace Science and Technology Corporation (CASC) planuje zostać kolejnym rezydentem parku przemysłowego położonego nieopodal Mińska. Informacja pojawiła się podczas wizyty białoruskiej delegacji w siedzibie firmy. Wizyta skutkowałą podpisaniem stosownego porozumienia. Szacunkowa wartość planowanej inwestycji na ten moment nie została podana do informacji publicznej.

IV. CHINY-ROSJA

3 marca: chińsko-rosyjskie porozumienie w sprawie współpracy kosmicznej

Rosyjska Państwowa Korporacja Kosmiczna Roskosmos i Chińska Narodowa Agencja Kosmiczna podpisały porozumienie o zamiarze w sprawie współpracy w sferze eksploracji Księżyca i Kosmosu oraz stworzenia wspólnego centrum danych dotyczących projektów lunarnych. Obie strony wyraziły również gotowość do rozważenia możliwości współpracy w zakresie realizacji uruchomienia rosyjskiego statku kosmicznego Luna-Resurs-1 (Luna-26) do 2022 roku oraz planowanej

chińskiej misji lądowania w regionie południowego bieguna Księżycy do 2023 roku. Umowa została podpisana podczas Międzynarodowego Forum Eksploracji Kosmicznej (ISEF) w Tokio.

6 marca: chiński boom turystyczny w Rosji

Według chińskiego ambasadora w Rosji – Li Hui – liczba chińskich turystów w ubiegłym roku osiągnęła wartość 1,5 mln, co czyni Chiny najważniejszym partnerem turystycznym Rosji. Najnowsze dane Federalnej Agencji Turystyki w Rosji wskazują na 16% wzrost liczby chińskich turystów przybywających do Rosji. Finlandia i Polska, jako drugie i trzecie źródło turystyki w Rosji odnotowały dwucyfrowe spadki – odpowiednio 26% i 33%. Od 2012 roku Chiny prowadzą w globalnym rankingu turystycznym. W globalnym rankingu Światowej Organizacji Turystyki przy ONZ szacuje się, iż około 135 mln chińskich turystów wydało za granicą 261 mld USD w samym 2016 roku. Rosja chcąc zatrzymać część środków w kraju, wprowadziła ruch bezwizowy dla zorganizowanych grup turystycznych z Chin oraz zatrudniła chińskojęzycznych pracowników na lotniskach i dworcach kolejowych.

12 marca: Chiny i Rosja rozpoczynają projekt wspólnego wydobycia uranu

Z informacji podanych przez Rosatom wynika, iż Federacyjny Fundusz Rozwoju Regionalnego Chiny-Rosja uruchomi finansowanie projektu wydobycia uranu na terenie Federacji Rosyjskiej na Zabajkalu. Umowa weszła w życie 12 marca a po ceremonii jej podpisania, rosyjski doradca prezydenta – Siergiej Glazyew powiedział, iż umowa zdecydowanie wzmocni więzi handlowe między Moskwą a Pekinem. Obie strony uważają ponadto, iż projekt ten stanowi przełom w tworzeniu mechanizmów wspólnych inwestycji na świecie. Nowy projekt wyceniany jest na 330 mln USD a pierwszy wkład finansowy Funduszu Rozwoju Regionalnego Chiny-Rosja szacowany jest na 43,9 mln USD.

12 marca: rosyjski doradca prezydenta ds. współpracy wojskowej w kwestii kontraktów wojskowych z Chinami

Władimir Kozhin w wywiadzie dla Rossiya 24 stwierdził, iż chiński kontrakt na zakup rosyjskiej broni i sprzętu wojskowego warte są około 7 mld USD. Według Kozhina, Chiny są długoterminowym, uprzywilejowanym i wiarygodnym partnerem Rosji. Podkreślił również, iż obie strony kontynuują wdrażanie dużych kontraktów na dostawy systemów obrony powietrznej, systemów Triumf, myśliwców manewrowych oraz silników lotniczych.

21 marca: gigantyczny projekt gazowy zbliżający Chiny i Rosję na ukończeniu

Gazprom ogłosił, iż projekt budowy połączenia gazociągami Chin i Rosji zainicjowany w maju 2014 roku zbliża się do końca. Kontrakt w momencie jego

ratyfikacji wart był 400 mld USD. W ramach umowy, Gazprom zobowiązał się do dostarczania China National Petroleum Corporation (CNPC) 38 mld m³ gazu ziemnego rocznie przez najbliższe 30 lat.

22 marca: Li Keqiang: wymiana handlowa pomiędzy Rosją a Chinami może osiągnąć wartość 100 mld USD (2018)

Premier Chin podczas konferencji prasowej powiedział, iż *istnieją ogromne perspektywy dla rosyjsko-chińskiego handlu i współpracy gospodarcze i nie ma wątpliwości, że handel może osiągnąć wartość 100 mld USD*. Przypomnijmy, iż Chiny są największym partnerem handlowym Rosji a wartość wymiany wzrosła o 20,8%, osiągając wartość 84 mld USD. Chiński eksport zwiększył się o 14,8% (42,9 mld USD), natomiast import z Rosji wzrósł o 27,7% (41,2 mld USD). Ciekawym jest również fakt, iż Rosja jest jednym z nielicznych krajów, które mają stosunkowo zrównoważony bilans handlowy z ChRL.

KOMENTARZ

1. Pomimo rosnącej liczby chińskich inwestycji w kraju, Ukraina nie opiera swego gospodarczego wzrostu wyłącznie na kontaktach z Chinami. Wynika to z braku szerszego dialogu pomiędzy Chinami a Ukrainą. Ugrupowania polityczne na Ukrainie nie mają mocnej znajomości chińskiego systemu politycznego i gospodarczego a ten brak zrozumienia przekłada się na umiarkowaną aktywność gospodarczą Chin w kraju. Wielu ukraińskich polityków nie traktuje również współpracy z Chinami priorytetowo z kilku pragmatycznych powodów: koncentracji na stosunkach z Europą i integracji z Unią Europejską; unikaniu współpracy z „komunistycznymi” Chinami skutkującym potencjalnie malejącym poparciem społecznym dla rządu; braku pełnego zaufania i rosnących obaw ekonomicznych i geopolitycznych związanych z realnym partnerstwem strategicznym Chin i Rosji. Ponadto, Stany Zjednoczone aktywnie angażują się w rywalizację gospodarczą z Chinami na terenie Ukrainy.

Z drugiej strony, Pekin jest dobrze poinformowany o tym, co dzieje się na Ukrainie. Niechęć w podejmowaniu zdecydowanej ofensywy gospodarczej w kraju budzi konflikt w Donbasie i rosyjska aneksja Krymu. W szerokim kontekście czynniki te pojmowane są jako destabilizujące, od czego dla swoich inwestycji dystansują się Chiny. Basen Morza Czarnego jest jednym ze strategicznych punktów chińskiej

inicjatywy Pasa i Szlaku, jednak dopóki konflikt rosyjsko-ukraiński nie zostanie wygaszony, projekt zakładający znaczne obciążenie czarnomorskich portów jest zbyt ryzykowny. Siłą napędową kontaktów chińsko-ukraińskich staje się zatem społeczność biznesowa i inicjatywy współpracy politycznej, humanitarnej i kulturalnej. Chiny i Ukraina mają duży potencjał do rozwoju współpracy gospodarczej, jednakże geopolityczna rywalizacja wielkich mocarstw blokuje dynamiczny rozwój bilateralnych stosunków gospodarczych.

2. Białoruś ma coraz większe szanse stać się jednym z głównych punktów tranzytowych na dostawy chińskich ładunków kontenerowych do Unii Europejskiej. W tym kontekście wskazuje się na dwie ważne lokalizacje tranzytowe – Grodno i Brześć przy granicy z Polską, jednocześnie stanowiące bramę do UE. Grodno jest obecnie uważane przez chińskich spedytorów jako duże centrum tranzytowe dla ciężarówek, natomiast Brześć ma szansę stać się największym węzłem kolejowym w połączeniu Europa-Azja. Wystarczy przypomnieć, iż Brześć pełniła taką funkcję w czasach Związku Radzieckiego, tj. latach 70. i 80. China Gansu International Corporation for Economic and Technical Cooperation niedawno rozpoczęła budowę własnego kompleksu transportowo-logistycznego w obwodzie grodzieńskim tuż przy przejściu granicznym Bruzgi z Polską. Cytowany przez media Andrei Aksyonov, białoruski ekspert w dziedzinie logistyki otwarcie mówi, iż Białoruś jest traktowana przez chińskich przewoźników jako brama do UE, ponieważ oprócz możliwości tranzytowych, kraj oferuje gigantyczne powierzchnie magazynowe dla towarów przeznaczonych na rynek europejski.

Podobną funkcję dla chińskiego eksportu mogłaby pełnić Ukraina, natomiast jej charakterystyka w postaci niestabilnej sytuacji politycznej i zacofanej infrastruktury skłania chińskich inwestorów do podejmowania inwestycji na Białorusi. Ponadto, urzędnicy państwowi są bardziej skłonni do podejmowania rozmów z ich chińskimi odpowiednikami. Dodatkowo, fakt iż Białoruś nie ma dostępu do morza pozwala skupić wszystkie siły na odpowiednim przygotowaniu szlaków lądowych do obsługi euroazjatyckiego tranzytu. Szacunkowo mówi się, iż Białoruś do 2020 roku będzie w stanie obsłużyć do 10% rocznego ruchu ładunków kontenerowych z Chin.

3. W obliczu globalnego załamania się relacji dyplomatycznych Federacji Rosyjskiej, Chiny wciąż pozostają najważniejszym sojusznikiem Rosji. Poprawność stosunków między państwami jak i sympatia obu liderów została wyrażona w kurtuazyjnych notach dyplomatycznych i rozmowach telefonicznych przy okazji reelekcji prezydenckiej. Przy każdej możliwej okazji, strona chińska podkreśla, iż Chiny i Rosja są w procesie budowania strategicznego partnerstwa nowego typu, bazującego na wzajemnym szacunku, sprawiedliwości i wspólnych

korzyściach. Od marca 2018 roku państwa te łączy również nowa cecha – „specyficzny rodzaj autarchii”. Oba prezydenci dążą do nieobwarowanego ramami czasowymi sprawowania rządów w swoim kraju. Jakkolwiek nie stosować europejskich standardów praworządności i demokracji, w ujęciu geopolitycznym ta bezprecedensowa sytuacja przynosi korzyści dla obu narodów. Przede wszystkim chodzi tu o stałość poglądów i charakterystycznego dla obu państw systemu wartości, który w obecnej sytuacji politycznej pozbawiony jest bodźców popychających je do radykalnych zmian – przynajmniej w ujęciu wewnętrznym. Oba kraje konsekwentnie dążą do rozwoju współzależności polityczno-gospodarczej, która – jakkolwiek niebezpieczna – prowadzi do stałego wzrostu gospodarczego obu aktorów mimo zagrożeń pochodzących z zewnątrz.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

RAPORT: CHINY WOBEC UKRAINY, BIAŁORUSI I ROSJI – Marzec 2018 jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Ośrodka Spraw Azjatyckich i Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej w Łodzi. Utwór powstał w ramach konkursu *Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej 2017-2018*. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o konkursie *Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej 2017-2018*.

Ośrodek Debaty
Międzynarodowej
Łódź

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

Zadanie publiczne współfinansowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej.

Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Łodzi

ul. Lindleya 5a, pokój nr 7, 90-131 Łódź, tel.: 42 635 42 34, www.rodm-lodz.pl

Ośrodek Debaty
Międzynarodowej
Łódź

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

**OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH**

**RAPORTY
OPINIE
DORADZTWO**

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Łodzi

ul. Lindleya 5a, pokój nr 7, 90-131 Łódź, tel.: 42 635 42 34, www.rodmi-lodz.pl